

บทที่ 2

วรรณคดีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่อง "ความสัมพันธ์ระหว่างเชาวน์ปัญญา ความรู้พื้นฐานทางคณิตศาสตร์ ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ นิสัยในการเรียน และทัศนคติในการเรียน กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3" ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัยค้นคว้าตามลำดับดังนี้คือ

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

1.1 ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

1.2 แบบสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2. เชาวน์ปัญญา

2.1 ความหมายของเชาวน์ปัญญา

2.2 แบบสอบแมทริทีก้าวหน้ามาตรฐาน

2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเชาวน์ปัญญา

-งานวิจัยต่างประเทศ

-งานวิจัยในประเทศไทย

3. ความรู้พื้นฐานทางคณิตศาสตร์

3.1 ความหมายของความรู้พื้นฐาน

3.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรู้พื้นฐานทางคณิตศาสตร์

-งานวิจัยต่างประเทศ

-งานวิจัยในประเทศไทย

4. ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์

4.1 ความหมายของความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์

4.2 แบบสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์

4.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการแก้ปัญหา และความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์

-งานวิจัยต่างประเทศ

-งานวิจัยในประเทศไทย

5. นิสัยในการเรียนและทัศนคติในการเรียน

5.1 ความหมายของนิสัยในการเรียนและทัศนคติในการเรียน

5.2 แบบสำรวจนิสัยและทัศนคติในการเรียน

5.3 งานวิจัยที่เกี่ยวกับนิสัยและทัศนคติในการเรียน

-งานวิจัยต่างประเทศ

-งานวิจัยในประเทศไทย

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ไอเซน อาร์โนล และมัยลี (Eysenck, Arnold and Meili 1972 : 16) ได้ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ว่า หมายถึง ขนาดของความสำเร็จที่ได้จากการทำงานที่ต้องอาศัยความพยายามจำนวนหนึ่ง ซึ่งอาจเป็นผลมาจากการกระทำที่อาศัยความสามารถทางร่างกายหรือสมอง

เกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน นักการศึกษาและนักจิตวิทยาได้ทำการศึกษาค้นคว้าและสรุปผลว่า องค์ประกอบที่เกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสามารถจำแนกออกเป็น 2 องค์ประกอบคือ องค์ประกอบที่เกี่ยวกับสติปัญญา (Intellective Factors) และองค์ประกอบที่ไม่เกี่ยวกับสติปัญญา (Nonintellective Factors) ดังจะเห็นได้จากแนวคิดและงานวิจัยดังต่อไปนี้

ทราเวอร์ (Traver 1958 : 396) ให้ความเห็นว่า การทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยตัวแปรทางด้านสติปัญญามีค่าสูงไม่เกิน .7 หมายความว่า ในการทำนายนี้ จะทำนายได้ถูกต้องเพียงประมาณร้อยละ 50 ส่วนที่เหลือต้องอาศัยตัวแปรอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ตัวแปรทางสติปัญญาพวกจิต เช่น การปรับตัว ความสนใจ ความมุ่งมั่น ทัศนคติต่อสถาบันที่เรียนและอาจารย์ที่สอน

เคลาส์ไมเออร์ (Klausmeir 1961 : 28-29) ได้ศึกษาถึงองค์ประกอบที่เป็นตัวกำหนดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เกี่ยวกับความสำเร็จหรือความล้มเหลวทางการเรียน เขาได้เสนอรูปแบบขององค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ว่าประกอบด้วย คุณลักษณะของผู้เรียน คุณลักษณะของครูผู้สอน คุณลักษณะทางกายภาพ พฤติกรรมระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน คุณลักษณะของกลุ่ม และแรงจูงใจภายนอก เขา ได้สรุปว่า คุณลักษณะของผู้เรียนเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดในการอธิบายถึงผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียน ซึ่งองค์ประกอบที่เกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้เรียนประกอบด้วย

1. ความพร้อมทางสมอง ที่เกี่ยวกับความสามารถทางสติปัญญา และความสามารถทางด้านความรู้ ความคิด รวมทั้งพื้นฐานความรู้เดิม
2. ความพร้อมทางกายภาพ ที่เกี่ยวกับความสามารถทางด้านทักษะ รวมทั้งสุขภาพ
3. คุณลักษณะทางจิตใจ ที่รวมความสนใจ หักขยี้ ค่านิยม และบุคลิกภาพ
4. เพศ
5. อายุ
6. ภูมิหลังทางครอบครัวและสังคม

แซนฟอร์ด (Sanford 1961 : 195) ศึกษาพบว่า เขาวินิจฉัยว่าเป็นตัว ทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ดีที่สุด แต่ไม่สามารถทำนายได้อย่างสมบูรณ์ ตัวแปรอื่น ๆ ได้แก่ แรงจูงใจ ความสนใจ นิสัยในการทำงาน และความสามารถพิเศษ

แมคคอกซ์ (Maddox 1963 : 9, อ้างถึงใน ขจรสุภา เหล็กเพชร 2522 : 11) พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของแต่ละบุคคลขึ้นอยู่กับองค์ประกอบ ทางสติปัญญา และความสามารถทางสมองร้อยละ 50-60 ขึ้นอยู่กับนิสัยในการเรียน ที่ดีร้อยละ 30-40 และขึ้นอยู่กับโอกาสและสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ อีกร้อยละ 10-15

บลูม (.Bloom 1976 : 167-176) ได้เสนอทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียน การสอนในโรงเรียน โดยแบ่งตัวแปรที่เกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนออกเป็น 3 ตัวแปรคือ

1. ตัวแปรที่เป็นพฤติกรรมด้านความรู้ความคิด (Cognitive Entry behavior) หมายถึง ความสามารถทั้งหลายของผู้เรียน ซึ่งประกอบด้วย ความถนัด และความรู้พื้นฐานของผู้เรียน
2. ตัวแปรที่เกี่ยวกับคุณลักษณะด้านจิตพิสัย (Affective Entry

Characteristics) หมายถึง สภาพการณ์หรือแรงจูงใจที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการ เรียนรู้ใหม่ ได้แก่ ความสนใจ และทัศนคติที่มีต่อเนื้อหาวิชาที่เรียน โรงเรียน ระบบ การเรียน ความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเอง และลักษณะบุคลิกภาพ ซึ่งคุณลักษณะต่าง ๆ ทางด้านจิตพิสัยบางอย่างอาจจะเปลี่ยนแปลงได้ แต่บางอย่างก็จะคงอยู่

3. ตัวแปรทางด้านคุณภาพการสอน (Quality Instruction) ซึ่ง ได้แก่ การได้รับคำแนะนำ การมีส่วนร่วมในการเรียน การเสริมแรงจากครู การ แก้ไขข้อผิดพลาด และการให้ข้อมูลย้อนกลับ

บลูมได้สรุปว่า ตัวแปรทางด้านความรู้ความคิด ตัวแปรทางด้านจิตพิสัย และตัวแปรทางด้านคุณภาพการสอน สามารถอธิบายความแปรปรวนของผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนได้ร้อยละ 50, 25 และ 25 ตามลำดับ ตัวแปรทางด้านความรู้ ความคิด และตัวแปรทางด้านจิตพิสัยร่วมกัน สามารถอธิบายความแปรปรวนของผล สัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ร้อยละ 65 เมื่อรวมตัวแปรทั้งสามด้านเข้าด้วยกันสามารถ อธิบายความแปรปรวนของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ถึงร้อยละ 90

จากการศึกษาของ สุวิมล ว่องวานิช (2522 : 60) โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 1,175 คน พบว่า องค์ประกอบด้านเชาวน์ปัญญา และนิสัยและทัศนคติในการเรียน มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญ โดยมีค่า สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .480 และ .398 ตามลำดับ และพบว่าองค์ประกอบ ด้านปัญหาส่วนตัวไม่มีหลักฐานเพียงพอที่จะสนับสนุนว่ามีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียน เมื่อหากกลุ่มตัวทำนายที่ดีที่สุดจากตัวทำนายทั้ง 3 ตัว พบว่า กลุ่มตัว ทำนายที่ดีที่สุดประกอบด้วยองค์ประกอบด้านเชาวน์ปัญญา นิสัยและทัศนคติในการเรียน และองค์ประกอบด้านปัญหาส่วนตัว โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างผล สัมฤทธิ์ทางการเรียนกับตัวทำนายทั้งสามตัวเท่ากับ .572 ซึ่งมีความแตกต่างจาก การทำนายด้วยเชาวน์ปัญญาเพียงอย่างเดียว หรือทำนายด้วยเชาวน์ปัญญาร่วมกับ นิสัยและทัศนคติในการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ความแปรปรวนของผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนสามารถอธิบายด้วยความแปรปรวนของเชาวน์ปัญญาร้อยละ 23.08 ความแปรปรวนจากนิสัยและทัศนคติในการเรียนร้อยละ 9.32 และความแปรปรวน

จากปัญหาส่วนควรร้อยละ .33 และตัวแปรทั้งสามร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ร้อยละ 32.74

แบบสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

อนาสตาซี (Anatasi, 1968 แปลโดย ประชุมสุข อาชาวำรุง และคณะ 2519 : 386-387) ได้ให้ความหมายของแบบสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่า เป็นแบบสอบที่ใช้วัดความสำเร็จในการทำกิจกรรมหรือการเรียนรู้บางอย่างที่เป็นผลจากการอบรมสั่งสอนหรือการฝึกฝนโดยเฉพาะ โดยทั่วไปแล้ว แบบสอบวัดผลสัมฤทธิ์ใช้เพื่อต้องการประเมินสถานภาพของแต่ละบุคคลเป็นครั้งสุดท้าย ดังนั้นแบบสอบชนิดนี้จึงเป็นแบบสอบที่มีความตรงตามเนื้อหา (Content Validity)

แบบสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งใช้วัดผลการเรียนรู้ แบบสอบชนิดนี้มี 2 ประเภทคือ

1. แบบสอบที่เป็นมาตรฐาน (Standardized Test)
2. แบบสอบที่ครูสร้างขึ้นเอง (Teacher-Made Test)

สำหรับการวิจัยนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เป็นแบบสอบประเภทที่ครูสร้างขึ้นเอง ซึ่งสร้างโดย ทรงวิทย์ สุวรรณธาดา ในเนื้อหาวิชาคณิตศาสตร์ ค.311 จำนวน 40 ข้อ เป็นแบบสอบที่เลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดจากตัวเลือกจำนวน 4 ตัวเลือก ซึ่งเป็นแบบสอบที่มีความตรงในเชิงเนื้อหา มีค่าความเที่ยงเท่ากับ .8722 ค่าความยากของแบบสอบอยู่ในช่วง .41 ถึง .79 ค่าอำนาจจำแนกอยู่ในช่วง .23 ถึง .59

เชาวน์ปัญญา

ความหมายของเชาวน์ปัญญา (Intelligence)

สตอดคาร์ด (Stoddard 1943 : 4, cited by Freeman 1962 : 152) ได้ให้ความหมายของเชาวน์ปัญญาว่า เชาวน์ปัญญาเป็นความสามารถกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีคุณสมบัติต่อไปนี้ได้สำเร็จ

1. กิจกรรมที่มีความยาก

2. กิจกรรมที่มีความซับซ้อนอยู่ในตัว
3. กิจกรรมที่เป็นนามธรรม
4. กิจกรรมที่ประหยัดเวลาและทุนทรัพย์
5. กิจกรรมที่อาจปรุงแต่งให้ไปสู่จุดหมายหนึ่งได้
6. กิจกรรมที่มีคุณค่าทางสังคม
7. กิจกรรมที่ต้องใช้ความอดทน สมาธิและความตั้งใจ

ฟรีแมน (Freeman 1962 : 149-151) ได้ให้ความหมายของเขาวนปัญญาไว้ 3 กลุ่มคือ

กลุ่มที่ 1 เน้นที่ความสำคัญของการปรับตัวของบุคคลให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมสติปัญญาเป็นความสามารถทั่วไปทางสมองในการปรับตัวให้เข้ากับปัญหาใหม่ ๆ และสภาพการณ์ใหม่ ๆ ของชีวิต หรือสติปัญญาเป็นความสามารถในการจัดระบบพฤติกรรมของบุคคลเสียใหม่ เพื่อที่จะได้ตอบสนองสภาพการณ์ใหม่ ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสม ดังนั้นบุคคลที่ฉลาดกว่าย่อมสามารถที่จะจัดกระทำต่อสภาพการณ์หลายอย่างและต่างชนิดกัน ได้มากกว่าและดีกว่าคนที่ฉลาดน้อยกว่า

กลุ่มที่ 2 มุ่งเน้นไปที่สติปัญญาหรือความสามารถในการเรียนรู้ บุคคลที่มีความฉลาดมากยิ่งจะมีความพร้อมที่จะเรียนได้มากขึ้น และทำให้สามารถทำกิจกรรมและมีประสบการณ์ต่าง ๆ ได้มากยิ่งขึ้นด้วย

กลุ่มที่ 3 ได้ระบุว่า สติปัญญาเป็นความสามารถในการคิดอย่างนามธรรม คนที่ฉลาดจะสามารถใช้มโนทัศน์ (Concepts) และ สัญลักษณ์ทางถ้อยคำภาษา และตัวเลข

เวอร์นอน (Vernon 1973 : 9) ได้สรุปความหมายของเขาวนปัญญาออกเป็น 3 แนวคือ

1. เขาวนปัญญา หมายถึง สมรรถภาพของบุคคลที่มีมาแต่กำเนิด โดยได้รับการถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษ สมรรถภาพนี้จะเป็นตัวกำหนดศักยภาพของการเจริญเติบโตทางสมองของบุคคล

2. เขาวนปัญญา หมายถึง ความเฉลียวฉลาดของบุคคลในการเรียนรู้ การเข้าใจ และการให้เหตุผลต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ

3. **เชาวน์ปัญญา** หมายถึง อายุสมองหรือไอคิว หรือคะแนนซึ่งได้จากแบบสอบเชาวน์ปัญญาซึ่งเป็นที่นิยมกัน

สุชา จันทน์เอม (2517 : 68) ได้ให้ความหมายของเชาวน์ปัญญาไว้ว่า เชาวน์ปัญญาคือ ความสามารถอย่างหนึ่งในตัวบุคคล ทำให้บุคคลนั้นสามารถ

1. ปฏิบัติภารกิจต่าง ๆ ได้เป็นผลสำเร็จตามความปรารถนา
2. ปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมได้อย่างดี
3. เข้าใจและรวบรวมความจริงต่าง ๆ เข้าด้วยกันได้
4. เรียนได้
5. แก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ และมีเหตุผล
6. คิดแบบนามธรรมได้

จากความหมายของเชาวน์ปัญญาดังกล่าวมาแล้วนั้น จะเห็นได้ว่าเชาวน์ปัญญาเป็นตัวบ่งชี้ถึงความสำเร็จในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งเป็นเป้าหมายอันสูงสุดของมนุษย์ นักจิตวิทยาหลายคนได้พยายามคิดทฤษฎีเกี่ยวกับเชาวน์ปัญญา และเสนอไว้หลายทฤษฎี เช่น ทฤษฎีสองตัวประกอบ (Two-Factors Theory) ซึ่งสเปียร์แมน (Spearman) นักจิตวิทยาชาวอังกฤษได้เสนอไว้ในปี ค.ศ. 1904 สเปียร์แมนเสนอว่า การวัดเชาวน์ปัญญาของมนุษย์ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบ (อนาสตาซี 1961 แปลโดย ประชุมสุข อาชีวอำรุง และคณะ 2519 : 319-320) คือ

1. องค์ประกอบทั่วไป หรือ g เป็นองค์ประกอบร่วมในการทำกิจกรรมทางสมองทุกชนิด
2. องค์ประกอบเฉพาะ หรือ s เป็นความสามารถพิเศษในการทำกิจกรรมแต่ละชนิด

สเปียร์แมนเสนอว่า การวัดความสามารถของบุคคล ควรวัดองค์ประกอบทั่วไปมากกว่าองค์ประกอบเฉพาะ เพราะองค์ประกอบทั่วไปเป็นองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางสมองทุกชนิด จึงเป็นรากฐานในการทำน่ายการกระทำของบุคคล จากสภาพการณ์หนึ่งไปสู่อีกสภาพการณ์หนึ่งได้ และเสนอว่าแบบสอบที่ใช้วัดองค์ประกอบทั่วไปได้ดีคือ แบบสอบแมทริซีสถาภาพหน้ามาตรฐาน ของราเวน (Raven's Progressive Matrices)

แบบสอบแมทริกซ์ก้าวหน้ามาตรฐาน (Standard Progressive Matrices)

พัฒนาขึ้นโดย เจ ซี ราเวน (J.C. Raven) ซึ่งเป็นชาวอังกฤษ เป็น การวัดเชาวน์ปัญญาที่ไม่ใช้ภาษา ซึ่งออกแบบเพื่อวัดองค์ประกอบ จี ของสเปียร์แมน แบบสอบนี้ให้การศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างข้อที่เป็นนามธรรมเป็นส่วนใหญ่ จึงถือในหมู่นักจิตวิทยาว่า เป็นแบบสอบที่วัดองค์ประกอบทั่วไปได้ดีที่สุดเท่าที่จะหาได้ แบบสอบนี้ประกอบด้วยแมทริกซ์หรือลวดลาย 60 รูป แต่ละรูปมีส่วนที่ขาดหายไป ซึ่ง ผู้ที่ได้รับการทดสอบต้องเลือกคำตอบเพียงคำตอบเดียวจากตัวเลือกที่กำหนดให้ 6 หรือ 8 ตัวเลือกมาเติมส่วนที่ขาดหายไปให้เข้าชุดกันได้ ข้อสอบแบ่งเป็น 5 อนุกรม มี แมทริกซ์ 12 รูป ที่มีระดับความยากมากขึ้นตามลำดับ (อนาสตาซี 1961 แปลโดย ประชุมสุข อาชาวำรุง และคณะ 2519 : 245-246)

อนุกรม เอ (Set A) เป็นอนุกรมเกี่ยวกับความแม่นยำในการจำแนก

อนุกรม บี (Set B) เป็นอนุกรมเกี่ยวกับการอุปมาอุปมัย

อนุกรม ซี (Set C) เป็นอนุกรมเกี่ยวกับการสลับลำดับ

อนุกรม ดี (Set D) เป็นอนุกรมเกี่ยวกับการสลับลวดลาย

อนุกรม อี (Set E) เป็นอนุกรมเกี่ยวกับความสัมพันธ์ทางเหตุผล

แบบสอบนี้ดำเนินการสอบโดยไม่จำกัดเวลา อาจทดสอบเป็นรายบุคคล หรือเป็นกลุ่มก็ได้ เหมาะสำหรับผู้มีอายุระหว่าง 8 ปี ถึง 65 ปี แบบสอบนี้มีความเที่ยงของการสอบซ้ำ (Re-test Reliability) อยู่ระหว่าง .83 ถึง .93 และมีค่าอิ่มตัวของ จี ("g" saturation) เป็น .82 (Raven 1960 : 2)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเชาวน์ปัญญา

งานวิจัยต่างประเทศ

จากการศึกษาของลาวิน (Lavin 1965, cited by Bloom 1976 : 52) พบว่า เชาวน์ปัญญาทั่วไปมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ประมาณ + .50

ไทเลอร์ (Tyler, cited by Sanford 1961 : 195) ได้รายงาน ผลการวิจัยที่ใช้แบบสอบวัดเชาวน์ปัญญาเป็นตัวทำนายความสำเร็จทางการเรียนว่า

เขาวนปัญญา กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความสัมพันธ์อยู่ระหว่าง .40 ถึง .60

แคทเทลและบัทเชอร์ (Cattell and Butcher 1968 อ้างถึงใน ชัยพร วิชชาวุธ 2525 : 369) ได้ศึกษาพบว่า เขาวนปัญญา กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความสัมพันธ์กัน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง .60 ถึง .64

โคล (Cole 1974 : 329) ได้สรุปผลการวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับองค์ประกอบทางด้านสติปัญญา เช่น ไอคิว หรือความถนัด กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่ามีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง .50 ถึง .75

เวอร์นอน (Vernon 1979 : 51) รายงานผลการวิจัยว่า เขาวนปัญญา สามารถทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง .7 ถึง .8 นอกนั้นขึ้นอยู่กับ ความสนใจ แรงจูงใจ คุณภาพการสอน และสิ่งแวดล้อม

สำหรับการพยากรณ์ความสำเร็จในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์นั้น คักลาสส์ (Douglass 1935 : 489-504, อ้างถึงใน ล้วน สายยศ 2511 : 15) ได้ศึกษาพบว่า ตัวพยากรณ์ความสำเร็จในการเรียนคณิตศาสตร์ที่ดีที่สุดคือ เกรดเฉลี่ยของปีที่ผ่านมา สติปัญญาทั่วไป ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ที่ผ่านมา และแบบสอบทางการเรียนที่ใช้พยากรณ์ได้ดี

แดชและกานันโก (Dash and Kanango 1961 : 393) ได้หาความสัมพันธ์ระหว่างเขาวนปัญญา กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชาวอินเดียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 100 คน ปรากฏว่า คะแนนเขาวนปัญญา มีความสัมพันธ์กับคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ ความรู้ทั่วไป วิทยาศาสตร์ และภาษา

ฮิลเดเรธ (Hildreth 1966 : 427) นักจิตวิทยาชาวอังกฤษ พบว่า เขาวนปัญญาทั่วไป เป็นตัวพยากรณ์ตัวหนึ่ง ที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์

มาร์ส (Mars 1970 : 1691-A) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเลขคณิตและเรขาคณิต กับสติปัญญาทั่วไป จากนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 382 คน โดยใช้แบบสอบ California Short Form

Test of Mental Maturity แบบสอบ California Achievement Test Junior High Level แบบสอบ Arithmetic และแบบสอบ California Achievement Test Advance Reading ส่วนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเรขาคณิตใช้คะแนนจากแบบสอบ Co-operative Mathematic Test Geometry พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างสติปัญญาทั่วไปกับเลขคณิตและเรขาคณิตเป็น .58 และ .64 ตามลำดับ

บาร์ตัน (Barton 1972 : 398-404) ศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างนักเรียนในรัฐอิลลินอย ของโรงเรียน Wilson Junior High School นักเรียนเกรด 6 จำนวน 169 คน นักเรียนเกรด 7 จำนวน 142 คน กลุ่มตัวอย่างทดสอบเชาวน์ปัญญาโดยแบบสอบ Culture Fair Intelligence Test และแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน Educational Testing Services ซึ่งรวมวิชาต่าง ๆ 4 วิชา ได้แก่ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา และการอ่าน ผลปรากฏว่า เชาวน์ปัญญาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทุกวิชาของนักเรียนทั้งเกรด 6 และเกรด 7 มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เชาวน์ปัญญากับวิชาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนทั้งเกรด 6 และเกรด 7 มีความสัมพันธ์กันสูงสุดในบรรดาวิชาต่าง ๆ ทั้ง 4 วิชา โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเชาวน์ปัญญาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนเกรด 6 และเกรด 7 มีค่า .60 และ .66 ตามลำดับ

ไอเซน (Eysenck 1981 : 29) ได้ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างเชาวน์ปัญญากับความสำเร็จในการเรียน พบว่า นักเรียนที่มีเชาวน์ปัญญาสูงจะได้คะแนนสูงกว่านักเรียนที่มีเชาวน์ปัญญาค่ำกว่า และยังพบว่า เชาวน์ปัญญาที่มีความสัมพันธ์สูงที่สุดกับวิชาในหมวดวิชาการ

เดอ ไกว (De Guire 1983 : 415-A) ได้ศึกษาถึงองค์ประกอบที่เกี่ยวกับความสามารถทางคณิตศาสตร์ พบว่า เชาวน์ปัญญาเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่มีความสัมพันธ์สูงที่สุดกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ โดยที่องค์ประกอบด้านเชาวน์ปัญญา ความสามารถด้านจำนวน (Numerical) ความสามารถด้านกราฟิก (Spatial) ร่วมกัน สามารถอธิบายความแปรปรวนของผลสัมฤทธิ์ทางการ

เรียนได้ร้อยละ 25 และเมื่อรวมองค์ประกอบด้านเหตุผล (Reasoning) ความสามารถในการคำนวณ (Mathematical) และความสามารถด้านภาษา (Verbal) เข้าด้วยกัน สามารถอธิบายความแปรปรวนของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ได้ร้อยละ 50

งานวิจัยในประเทศไทย

สำหรับงานวิจัยในประเทศไทยที่ศึกษาเกี่ยวกับเชาวน์ปัญญา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีน้อยมาก ส่วนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ยังไม่มีผู้ใดศึกษาโดยตรง

สุวิมล ว่องวานิช (2522 : 60) ได้ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างเชาวน์ปัญญาและตัวแปรอื่น ๆ กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในกรุงเทพมหานคร พบว่า เชาวน์ปัญญามีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .48

ความรู้พื้นฐานทางคณิตศาสตร์

ความหมายของความรู้พื้นฐาน

ความรู้พื้นฐานเดิม หมายถึง ความรู้ ทักษะ และความสามารถในเรื่องต้น ๆ ที่ เป็นความรู้พื้นฐานที่จำเป็นในการเรียนเรื่องต่อไป ความรู้พื้นฐานแบ่งออกเป็น 2 ส่วน (ยุพิน พิพิธกุล 2524 : 1) คือ

1. ความสามารถพื้นฐานทั่วไป ที่จำเป็นในการเริ่มต้นหน่วยการเรียนการสอน
  2. ความรู้เฉพาะที่ได้เรียนมาแล้วในหน่วยการเรียนการสอนก่อน ๆ
- คณิตศาสตร์เป็นวิชาที่เนื้อเรื่องส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์กัน ความรู้พื้นฐานเบื้องต้น จะเป็นแนวทางนำไปสู่การศึกษาคณิตศาสตร์ในระดับสูง ดังที่เกเกอร์ (Gager 1957 : 31) กล่าวว่า การสอนคณิตศาสตร์นั้นต้องให้ผู้เรียนมีความเข้าใจแจ่มแจ้งในทฤษฎี และความรู้พื้นฐานทางคณิตศาสตร์ เพราะคณิตศาสตร์เป็นวิชาที่อาศัยหลักหรือกฎเกณฑ์เบื้องต้นเกี่ยวโยงเป็นขั้น ทำให้เกิดความรู้เรื่องใหม่ ๆ

เพิ่มขึ้น การมีพื้นฐานความรู้เดิมจะช่วยทำให้การเรียนรู้ได้มากขึ้น รวดเร็วขึ้น และมีความเข้าใจแจ่มแจ้ง

งานวิจัยที่เกี่ยวกับความรู้พื้นฐานทางคณิตศาสตร์

งานวิจัยต่างประเทศ

บลูม (Bloom 1976 : 42, 167-169) ได้รายงานถึงผลการศึกษากถึงความสัมพันธ์ระหว่างความรู้พื้นฐานกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาคณิตศาสตร์และวิชาอื่น ๆ ในปีที่ $X + 1$ กับปีที่ X โดยเฉพาะอย่างยิ่งในวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนตั้งแต่เกรด 1 ถึงเกรด 5 และเกรด 6 ถึงเกรด 8 พบว่ามีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์โดยเฉลี่ยเท่ากับ .74 และ .73 ตามลำดับ เมื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ในปีที่ $X + 2$ กับปีที่ X ของนักเรียนตั้งแต่เกรด 1 ถึงเกรด 5 และนักเรียนเกรด 9 ถึง เกรด 12 ปรากฏว่า มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์โดยเฉลี่ยเท่ากับ .71 และ .68 ตามลำดับ และบลูมได้สรุปว่า ความรู้พื้นฐานของนักเรียนเป็นตัวแปรหนึ่งที่สามารถอธิบายความแปรปรวนของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตอนปลายเทอมได้ถึงร้อยละ 50

เทวาริ (Tewari 1980 : 5351- A) ได้ศึกษาถึงอิทธิพลของตัวแปรต่าง ๆ ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ในวิชาพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ (Basic Mathematics) โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างนักศึกษามหาวิทยาลัยในรัฐเวอร์จิเนีย จำนวน 341 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ Path Analysis พบว่า ภูมิหลังทางคณิตศาสตร์ในระดับมัธยมศึกษา มีอิทธิพลโดยตรงต่อผลสัมฤทธิ์ในวิชาพื้นฐานทางคณิตศาสตร์

งานวิจัยในประเทศไทย

พิศเพลิน เขียวหวาน (2520 : 61-68) ได้ทำการวิจัยเพื่อหาองค์ประกอบบางประการที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้คะแนนสัมฤทธิ์ผลในวิชาคณิตศาสตร์และภาษาไทยเป็นตัวเกณฑ์ และองค์ประกอบทางด้านนักเรียน องค์ประกอบทางด้านภูมิหลังทางเศรษฐกิจและสังคมครอบครัว และองค์ประกอบทางด้านโรงเรียน เป็นตัวพยากรณ์ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ทั่วประเทศจำนวน 585 คน รวมทั้งบิดามารดา ผู้ปกครอง และอาจารย์จำนวน

80 คน ผลการวิจัยปรากฏว่า

1. องค์ประกอบทางด้านนักเรียน ได้แก่ พื้นฐานความรู้เดิม อายุ สุขภาพ หรือน้ำหนักของนักเรียน ร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ ร้อยละ 24

2. องค์ประกอบทางด้านเศรษฐกิจและสังคมครอบครัว ได้แก่ รายได้ของครอบครัว ถิ่นที่ตั้งของบ้าน การพูดภาษาไทยกลางที่บ้าน และการฟังวิทยุ ร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ร้อยละ 9

3. องค์ประกอบทางด้านโรงเรียน ได้แก่ ความเห็นของครูต่อความสามารถของนักเรียน จำนวนคาบของครูที่สอนใน 1 สัปดาห์ พื้นที่ห้องเรียนต่อนักเรียน 1 คน วุฒิของครู และอัตราส่วนนักเรียนต่อครู 1 คน สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ร้อยละ 23

4. องค์ประกอบทางด้านนักเรียน องค์ประกอบทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และครอบครัว และองค์ประกอบทางด้านโรงเรียน ร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ร้อยละ 39

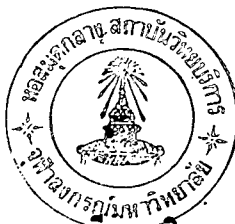
กรณีการันต์ จันทวิรัตน์ (2523 : 49-50) ได้ศึกษาถึงประสิทธิผลของการเรียนการสอนวิชาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในกรุงเทพมหานคร โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลองจำนวน 130 คน และกลุ่มควบคุมจำนวน 113 คน พบว่า

✓1. ความรู้พื้นฐานเดิม มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ ในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .58724

2. ทักษะคณิตที่มีต่อวิชาคณิตศาสตร์ มีความสัมพันธ์ในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .17519

3. องค์ประกอบด้านการสอนเสริม มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .11967

4. สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ กับตัวทำนายที่เพิ่มขึ้นทีละตัว โดยเริ่มจาก ความรู้พื้นฐานเดิม ทักษะคณิตที่มีต่อวิชาคณิตศาสตร์ และการสอนซ่อมเสริม มีค่าเป็น .58724, .61239 และ .62222 ตามลำดับ และพบว่าทุกค่ามีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่า ตัวทำนายทั้งสามตัวร่วมกัน

อธิบายความแปรปรวนของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ได้คิดเป็นร้อยละ 38.72

อรพิน ชูชม (2523 : 93) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพื้นความรู้เดิม สภาพแวดล้อมที่บ้าน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ทักษะการเรียนรู้ กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายทั้ง 3 โปรแกรมการเรียน ในเขตกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างจำนวน 1,146 คน พบว่า พื้นความรู้เดิมมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้ง 3 โปรแกรมการเรียน

ทรงวิทย์ สุวรรณธาดา (2524 : 23-26) ได้ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างความรู้พื้นฐานทางคณิตศาสตร์ กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ และเปรียบเทียบความรู้พื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนที่เรียนคณิตศาสตร์โปรแกรม 1 กับโปรแกรม 2 ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นพุทธศักราช 2521 กลุ่มตัวอย่างจำนวน 787 คน พบว่า ความรู้พื้นฐานทางคณิตศาสตร์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญ ทั้งนักเรียนที่เรียนโปรแกรม 1 และโปรแกรม 2 และผลจากการเปรียบเทียบพบว่า นักเรียนที่เรียนคณิตศาสตร์โปรแกรม 1 มีความรู้พื้นฐานสูงกว่านักเรียนที่เรียนโปรแกรม 2

จากงานวิจัยดังกล่าวข้างต้น พอจะสรุปได้ว่า ความรู้พื้นฐานเป็นตัวแปรหนึ่งที่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์

ความหมายของความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์

แฮนเดอร์สัน และพิงกรี (Handerson and Pingry 1953 : 228-229) ได้ให้ความหมายของคำว่า ปัญหาในทางคณิตศาสตร์ว่า หมายถึง สถานการณ์หรือคำถามที่จะต้องหาข้อไข (Solution) หรือคำตอบ ซึ่งผู้แก้ปัญหาก็ต้องมีกระบวนการที่เหมาะสม ต้องใช้ความรู้ ประสบการณ์ และรวมทั้งการตัดสินใจ ตามความหมายข้างต้นนี้ ปัญหาจึงมีความสัมพันธ์กับผู้แก้ปัญหานั้นคือ สถานการณ์หนึ่งหรือคำถามหนึ่ง อาจเป็นปัญหาสำหรับบุคคลหนึ่ง แต่ไม่เป็นปัญหาสำหรับอีกบุคคลหนึ่งก็ได้

เลียว เจ บรูคเนอร์ (Leo J. Brueckner 1957 : 301) กล่าวว่า "ผู้เรียนจะพบปัญหาคณิตศาสตร์เพื่อเผชิญกับสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับปริมาณ ซึ่งไม่สามารถ

ตอบได้ทันที และปัญหาสามารถแก้ไขได้ในเวลาต่อมา"

อดัมส์ (Adams 1977 : 176) ได้กล่าวถึงปัญหาจิตศาสตร์พอสรุปได้
ว่า ปัญหาทางจิตศาสตร์ หมายถึงปัญหาที่เป็นภาษา (Word Problem) ปัญหาที่
เป็นเรื่องราว และปัญหาที่เป็นคำพูด (Verbal Problem) ปัญหาจะแตกต่าง
จากแบบฝึกหัดตรงที่ แบบฝึกหัดไม่จำเป็นต้องอาศัยการตัดสินใจเท่ากับปัญหา

เดอ วอลท์ (De Valt 1981 : 40-43) ได้ให้ความหมายของการ
แก้ปัญหาด้านจิตศาสตร์ไว้ว่า การแก้ปัญหาก็เกิดขึ้น เมื่อมีคำถามที่ต้องการคำตอบ
แต่ละบุคคลย่อมมีวิธีการแก้ปัญหาก็แตกต่างกัน เพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบ เด็กจะไม่สา
สามารถแก้ปัญหาด้านจิตศาสตร์ได้โดยไม่มีความรู้พื้นฐานหรือความสามารถในการคำนวณ
ความเข้าใจในวิธีการ หรือความสามารถในการจัดลำดับทางเหตุผล

จากแนวคิดเกี่ยวกับการแก้ปัญหาด้านจิตศาสตร์ดังกล่าว หอจะสรุปได้ว่า
การแก้ปัญหาด้านจิตศาสตร์จะเกิดขึ้นเมื่อมีปัญหา ปัญหานั้นอาจจะจะเป็นปัญหาเกี่ยวกับ
ปริมาณในลักษณะโจทย์ภาษา โจทย์ที่เป็นคำพูด เป็นเรื่องราวหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ
ปัญหาด้านจิตศาสตร์สามารถแก้ไขได้ในเวลาต่อมา ปัญหาด้านจิตศาสตร์อาจเป็นปัญหา
สำหรับคนหนึ่ง แต่ไม่เป็นปัญหาสำหรับอีกคนหนึ่ง และวิธีการในการแก้ปัญหาด้าน
จิตศาสตร์จะต้องใช้ความรู้พื้นฐานหรือความสามารถในการคำนวณ ความเข้าใจ
ในวิธีการหรือความสามารถในการให้เหตุผล

แบบสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาด้านจิตศาสตร์

การวัดความสามารถในการแก้ปัญหาด้านจิตศาสตร์สำหรับการวิจัยนี้ ผู้
วิจัยได้ใช้แบบสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาด้านจิตศาสตร์ ซึ่งสร้างขึ้นโดย
จรรยา ภู่อุฒ (2524 : 20-21) ซึ่งแบ่งขั้นตอนในการแก้ปัญหออกเป็น 3 ขั้นตอน
ดังนี้

1. แบบสอบวัดความสามารถในการทำความเข้าใจปัญหา ผ่านการ
วิเคราะห์หาค่าความเที่ยง (Reliability) เท่ากับ .836 ค่าอำนาจจำแนก
.21 ถึง .79 และค่าระหัดความยากร้อยละ 23.21 ถึง 78.57

2. แบบสอบวัดความสามารถในการวางแผนแก้ปัญห ซึ่งผ่านการ
วิเคราะห์หาค่าความเที่ยงเท่ากับ .854 ค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .39 ถึง .79

และค่าระดับความยากร้อยละ 26.79 ถึง 76.78

3. แบบสอบถามวัดความสามารถในการหาคำตอบที่ถูกต้องสมบูรณ์ ซึ่งผ่านการวิเคราะห์ได้ค่าความเที่ยง .812 ค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .28 ถึง .64 และค่าระดับความยากร้อยละ 20.00 ถึง 76.79

งานวิจัยเกี่ยวกับความสามารถในการแก้ปัญหาและความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์

งานวิจัยต่างประเทศ

เว็บบ์ (Webb 1975 : 2689-A) ได้ศึกษาถึงความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่า ความสามารถพื้นฐานในการแก้ปัญหามีความสัมพันธ์สูงสุดกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์

สโตนวอเตอร์ (Stonewater 1977 : 2602-A) ได้ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในด้านความคิดแก้ปัญหา และความถนัดทางคณิตศาสตร์ ปรากฏว่า ความสามารถทางด้านความคิดแก้ปัญหาและความถนัดทางคณิตศาสตร์ มีความสัมพันธ์กันในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

งานวิจัยในประเทศไทย

วรรณดี วรรณศิลป์ (2522 : 62) ได้ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการแก้ปัญหา กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า ความสามารถในการแก้ปัญหามีความสัมพันธ์ในทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และคะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

อานวย เลิศชัยนที (2523 : 59-65) ได้ศึกษาเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถทางสมอง กับความสามารถทางด้านความคิดแก้ปัญหาในวิชาคณิตศาสตร์ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนรัฐบาล ในกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2522 จำนวน 420 คน โดยแบ่งความสามารถทางสมองออกเป็น 2 ส่วนคือ ความถนัดทางการเรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบวัดความถนัดทางการเรียน จากแบบสอบมาตรฐานของสำนักทดสอบมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 10 ประเภท แบบสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นจากเนื้อหาวิชาคณิตศาสตร์ ค.101 เพื่อวัดความพฤติกรรมการเรียนรู้ และแบบสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อวัดตามขั้นตอนการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ในเนื้อหาวิชาคณิตศาสตร์ ค.101 ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถทางด้านความคิดแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ และความสามารถทางสมองมีความสัมพันธ์กันสูงมาก ($R = .7474$) และความสามารถทางด้านความคิดแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ และความถนัดทางการเรียนสูงมาก ($R = .745$ และ $R = .529$ ตามลำดับ)

จรรยา กุอุคม (2525 : 33-54) ได้ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2523 ของโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จำนวน 6 โรงเรียน เป็นนักเรียนชาย 235 คน หญิง 190 คน พบว่าความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยเฉลี่ย และมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง .486 ถึง .618 ส่วนค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์กับวิชาคณิตศาสตร์มีค่าระหว่าง .373 ถึง .672 และพบว่านักเรียนที่มีความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ได้สูง กับนักเรียนที่มีความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ได้ต่ำ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 และพบว่า นักเรียนชายกับนักเรียนหญิงมีความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

จันทร์เพ็ญ ธนาศรีศุภกรกุล (2526 : 61-62) ได้ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ความคิดสร้างสรรค์ เจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประจำปีการศึกษา 2525 จำนวน 580 คน ผลปรากฏว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ความคิดสร้างสรรค์

และเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ มีค่าเท่ากับ .74328, .48520 และ .41494 ตามลำดับ ซึ่งทุกค่ามีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และตัวแปรทั้งสองสามารถร่วมกันพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ได้

จากงานวิจัยดังกล่าวข้างต้น จะเห็นว่าความสามารถในการแก้ปัญหาและความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

นิสัยในการเรียนและทัศนคติในการเรียน

ความหมายของนิสัยในการเรียน (Study Habits)

ไอเซน และ อาร์โนล และมัยลี (Eysenck, Arnold and Meili 1972 : 40) กล่าวว่า นิสัย (Habit) หมายถึง แนวโน้มในการแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ของแต่ละบุคคล เมื่อพฤติกรรมเหล่านั้นฝึกฝนเป็นประจำจนเป็นการกระทำที่เป็นไปโดยอัตโนมัติ จากความหมายของนิสัยนี้ จะเห็นว่านิสัยเป็นสิ่งที่ได้จากการฝึกฝน ดังนั้นนิสัยจึงสามารถที่จะเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงแก้ไขได้

ประหัช ทองมาก (2518 : 13) ได้อธิบายความหมายของนิสัยในการเรียนว่า นิสัยในการเรียน หมายถึง แบบแผนการปฏิบัติในการเรียนที่แต่ละบุคคลได้ประพฤติปฏิบัติเป็นประจำ จนกลายเป็นนิสัย ซึ่งช่วยให้เขาสามารถเริ่มต้นและลงมือกระทำกิจกรรมด้านการเรียน โดยมีสิ่งรบกวนใจน้อยที่สุด มีสมาธิที่สุด และเป็นสภาพที่เขาพึงพอใจมากที่สุดด้วย

ความหมายของทัศนคติในการเรียน (Study Attitudes)

เชอร์รีฟ และ เชอร์รีฟ (Sherif and Sherif 1956, อ้างถึงใน สุรางค์ จันทน์เอม 2519 : 39) ได้ให้ความหมายของทัศนคติไว้ดังนี้

1. ทัศนคติเกิดจากการเรียนรู้หรือประสบการณ์ต่าง ๆ ที่บุคคลได้รับ ไม่ใช่ติดตัวมาแต่กำเนิด
2. ทัศนคติเป็นเรื่องที่คงทนพอสมควร แม้จะมีการเปลี่ยนแปลงได้ก็จริง แต่บางอย่างที่ได้เรียนรู้จนกลายเป็นบุคลิกภาพที่มีมั่นคงแล้ว ก็ยากที่จะเปลี่ยนได้
3. ทัศนคตินับเป็นความรู้สึกที่แสดงออกโดยตรงต่อสิ่งเร้าเป็นอย่างไร ๆ ไป

4. หัตถ์คติเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดลักษณะนิสัยที่แตกต่างกันในแต่ละบุคคล

5. หัตถ์คติของคนเราจะมีต่อสิ่งเร้าอย่างใดอย่างหนึ่งก็ได้ เช่น สถานการณ์ กลุ่มบุคคล สถาบัน แนวความคิด และจากเรื่องธรรมดาจนถึงเรื่องใหญ่ ๆ เช่น ความเป็นอยู่ในครอบครัว โรงเรียน จนเรื่องราวในสังคมทั่วไป

อนาสตาซี (อนาสตาซี 1968 แปลไทย ประชุมสุข อาชาวำรุง และคณะ 2519 : 480) ได้ให้ความหมายว่า หัตถ์คติ หมายถึง ความโน้มเอียงที่จะมีปฏิกิริยาตอบสนองสิ่งเร้าที่กำหนดให้เป็นพวก ๆ ในทางชอบหรือไม่ชอบ เช่น เชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ ประเพณี เรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือสถาบันใดสถาบันหนึ่ง จากความหมายนี้ เราไม่สามารถสังเกตหัตถ์คติโดยตรงได้ แต่สามารถสรุปหาได้จากพฤติกรรมที่แสดงออกทางภาษาและไม่ใช้ภาษา

สวานา พรพิชญ์กุล (2522 : 314) กล่าวว่า หัตถ์คติเป็นความรู้สึกรู้สึกนึกคิดหรืออารมณ์ที่ประเมินได้จากความรู้ ความคิด ประสบการณ์ พฤติกรรม และการแสดงความคิดเห็นของบุคคล ซึ่งอยู่ในภาวะที่พร้อมที่จะให้บุคคลนั้น ๆ แสดงต่อสิ่งเร้าหรือสถานการณ์ที่แวดล้อมในทิศทางที่ตนเองได้ประเมินไว้ก่อนแล้ว

* จากความหมายของหัตถ์คติดังกล่าวข้างต้น พอจะสรุปได้ว่า หัตถ์คติเป็นสิ่งที่กำหนดให้บุคคลประพฤติ ปฏิบัติหรือตอบสนองต่อบุคคล วัตถุ สถานการณ์ หรือความคิดเห็นต่าง ๆ ทั้งในทางที่ชอบและไม่ชอบ หัตถ์คติเป็นสิ่งที่ได้รับการปลูกฝังมา ซึ่งอาจมีอิทธิพลมาจากเชื้อชาติ วัฒนธรรมนิยม ประเพณี วัฒนธรรมและสถาบันต่าง ๆ หัตถ์คติสามารถเปลี่ยนแปลงได้ แต่เปลี่ยนแปลงค่อนข้างยาก และหัตถ์คติเป็นสิ่งที่ไม่สามารถวัดได้โดยตรง แต่สามารถอ้างอิงได้จากพฤติกรรมหรือการตอบสนองของบุคคลนั้น ๆ

แบบสำรวจนิสัยในการเรียนและหัตถ์คติในการเรียน

(Survey of Study Habits and Attitudes)

บราวน์และโฮลซ์แมน ได้สร้างแบบสำรวจนิสัยและหัตถ์คติในการเรียนขึ้นในปี ค.ศ. 1953 โดยมีความเชื่อว่านิสัยและหัตถ์คติในการเรียนสามารถทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ (Brown and Holtzman 1967 : 5) ได้พัฒนาและปรับปรุงจนสามารถใช้เป็นแบบสำรวจนิสัยและหัตถ์คติได้อย่างแท้จริง โดยมีจุดมุ่ง

หมายดังนี้

1. เพื่อศึกษานักเรียนที่มีนิสัยและทัศนคติทางการเรียนแตกต่างจากนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

2. ช่วยให้อ่านใจนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียน

3. ช่วยในการแนะแนว เพื่อปรับปรุงนิสัยและทัศนคติทางการเรียนให้นักเรียน

แบบสำรวจนิสัยและทัศนคติในการเรียนมี 2 รูปแบบคือ

1. รูปแบบที่ใช้กับระดับวิทยาลัย (C-College Form)

2. รูปแบบที่ใช้กับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา (H-High School Form)

แบบสำรวจแบ่งเป็น 2 ตอนคือ

ตอนที่ 1 ด้านนิสัยในการเรียน (Study Habits) แบ่งเป็น 2 ด้านคือ

1.1 การหลีกเลี่ยงการผลัดเวลา (Delay Avoidance)

ประกอบด้วยข้อคำถาม 25 ข้อ

1.2 วิธีการทำงาน (Work Method) ประกอบด้วยข้อคำถาม

25 ข้อ

ตอนที่ 2 ด้านทัศนคติในการเรียน (Study Attitudes) แบ่งเป็น 2 ด้านคือ

2.1 การยอมรับในตัวครู (Teacher Approval) ประกอบด้วยข้อคำถาม 25 ข้อ

2.2 การยอมรับคุณค่าทางการศึกษา (Educational Acceptance) ประกอบด้วยข้อคำถาม 25 ข้อ

ในปีค.ศ. 1964 ได้หาความตรงของแบบสำรวจจากกลุ่มตัวอย่างนักเรียนจากโรงเรียนต่าง ๆ 10 โรงเรียนในรัฐเท็กซัส (Texas) นักเรียนเกรด 7 ถึงเกรด 10 โดยการหาความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนจากแบบสำรวจทั้งฉบับกับคะแนนเฉลี่ยสะสมของนักเรียนมีค่าเท่ากับ .31 ถึง .85 มีค่าเท่ากับ .55

ในปีค.ศ. 1965 ได้หาความตรงของแบบสำรวจนิสัยและทัศนคติในการเรียน โดยใช้กลุ่มตัวอย่างนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในสหรัฐอเมริกาจาก 6 รัฐ โดยการหาความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนเฉลี่ยกับแบบสำรวจนิสัยและทัศนคติในการ

เรียนทั้ง 4 ด้าน แต่ละด้านมีค่าเท่ากับ .20 ถึง .56, .31 ถึง .68, .14 ถึง .53 และ .25 ถึง .63 โดยมีค่าเฉลี่ยเป็น .41, .47, .35 และ .48 ตามลำดับ

ความตรงของแบบสำรวจเมื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างแบบสอบวัดความถนัด (Scholastic Aptitude Tests) กับแบบสำรวจนิสัยและทัศนคติทั้ง 4 ด้าน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ .16, .37, .29 และ .26 ตามลำดับ

เมื่อหาความเที่ยงของแบบสำรวจ โดยวิธีการสอบซ้ำซึ่งห่างกัน 4 สัปดาห์ของแบบสำรวจทั้งฉบับ และเมื่อแยกเป็นด้านต่าง ๆ ทั้ง 4 ด้าน มีค่าเท่ากับ .95, .95, .93, .93 และ .94 ตามลำดับ

สำหรับแบบสำรวจที่ใช้ในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แบบสำรวจนิสัยและทัศนคติในการเรียนซึ่งสร้างโดย ชจรสุตา เหล็กเพชร (2522 : 24-25) โดยยึดถือแบบสำรวจนิสัยและทัศนคติในการเรียนของบราวน์และโฮลซ์แมน ฟอรั่ม เอช (Brown and Holtzman : Survey of Study Habits and Attitudes Form-H) เป็นหลัก ลักษณะของแบบสำรวจแบ่งออกเป็นดังนี้

1. ด้านนิสัยในการเรียน (Study Habits) แบ่งออกเป็น 2 ด้านคือ

1.1 ด้านการหลีกเลี่ยงการผลัดเวลา (Delay Avoidance)

เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับแรงจูงใจ หรือความพยายามในการทำงานที่ได้รับมอบหมายจากโรงเรียนให้สำเร็จ การไม่ผลัดวันประกันพรุ่ง การตัดสินใจเด็ดเดี่ยวในการทำงาน ความรับผิดชอบในตนเอง การรู้จักคาดการณ์ล่วงหน้า การรู้จักระบบการเรียนและการทำงาน การวางแผนการเรียนล่วงหน้า แบบสำรวจประกอบด้วยข้อกระทง 25 ข้อ โดยแบ่งเป็นข้อความเชิงนิมมาน (Positive) 13 ข้อ และข้อความเชิงนิเสธ (Negative) 12 ข้อ

1.2 วิธีการทำงาน (Work Method) เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับทักษะในการเรียน และการใช้กระบวนการเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ในด้านการอ่านหนังสือเรียน การท่องจำบทเรียน การจดโน้ตย่อ การทบทวนบทเรียน การทำคาร์บันหรือรายงาน การเตรียมตัวสอบ การทำข้อสอบ การใช้นั่งคือและห้องสมุด การใช้อุปกรณ์การเรียนอื่น ๆ เช่น แผนที่ ตาราง กราฟ แบบสำรวจประกอบด้วยข้อกระทง

25 ข้อ โดยแบ่งเป็นข้อความเชิงนิมิต 16 ข้อ และข้อความเชิงนิเสธ 9 ข้อ

2. ด้านทัศนคติในการเรียน (Study Attitudes) แบ่งออกเป็น 2 ด้านคือ

2.1 การยอมรับในตัวครู (Teacher Approval) เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อครู ในด้านวิธีการสอน วิธีการประเมินผล ความรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอน การควบคุมดูแลนักเรียน การให้สิทธิเสรีภาพ การลงโทษนักเรียนที่กระทำผิด การแต่งกาย กิริยาท่าทาง การวางตนกับนักเรียน และการให้คำแนะนำช่วยเหลือนักเรียน ประกอบด้วยข้อกระทง 25 ข้อ เป็นข้อความเชิงนิมิต 5 ข้อ และข้อความเชิงนิเสธ 20 ข้อ

2.2 การยอมรับคุณค่าของการศึกษา (Educational Acceptance) เป็นเรื่องราวที่เกี่ยวกับการเห็นด้วย และความปรารถนาของนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษา คุณลักษณะหรือสภาพทางการศึกษา ตลอดจนผลการศึกษา เป้าหมายสุดท้ายของการศึกษาของนักเรียนเอง ความต้องการต้านการเรียนต่อ และความต้องการในการประกอบอาชีพที่ตนปรารถนาเมื่อจบการศึกษาแล้ว ประกอบด้วยข้อกระทง 25 ข้อ แบ่งเป็นข้อความเชิงนิมิต 12 ข้อ และข้อความเชิงนิเสธ 13 ข้อ

เมื่อรวมแบบสำรวจทั้งสองฉบับแล้ว แบบสำรวจนี้ประกอบด้วยข้อกระทง 100 ข้อ แบ่งเป็นข้อความเชิงนิมิต 46 ข้อ และข้อความเชิงนิเสธ 54 ข้อ การเขียนข้อกระทงในแบบสำรวจจัดเรียงคำถามและข้อสลับกันไปจนครบ 100 ข้อ โดยไม่แยกทีละตอน เพื่อป้องกันมิให้ผู้ตอบเกิดความเบื่อหน่าย

ขจรสุตา เหล็กเพชร (2522 : 84-85) ใต้นำแบบสำรวจที่สร้างขึ้นไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ผลปรากฏว่า แบบสำรวจที่สร้างขึ้นด้านนิมิตในการเรียน ทัศนคติในการเรียน และเมื่อรวมทั้งสองด้านเข้าด้วยกันมีความเที่ยงเท่ากับ .8860, .8799 และ .9266 ตามลำดับ เมื่อหาความตรงสภาพของแบบสำรวจ โดยใช้คะแนนจากหมวดวิชาต่าง ๆ ทั้ง 5 หมวดวิชา ได้แก่ ภาษาไทย สังคมศึกษา วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ และคะแนนเฉลี่ยเป็นตัวแทน พบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เป็น .2534, .1957, .1896,

.2524, .2404 และ .2722 ตามลำดับซึ่งทุกค่ามีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จากการศึกษาของซจรสุตา เหล็กเพชร นี้พอจะสรุปได้ว่า นิสัยในการเรียนและทัศนคติในการเรียน มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทุกหมวดวิชาการ และกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยเฉลี่ย

งานวิจัยเกี่ยวกับนิสัยและทัศนคติในการเรียน

งานวิจัยต่างประเทศ

บราวน์และโฮลซ์แมน (Brown and Holtzman 1956 : 214-217, อ้างถึงใน ฉันทนา จินตโกวิท 2522 : 17) ได้ตั้งสมมติฐานว่า องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับนิสัยในการเรียนและทัศนคติในการเรียน จะมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมากกว่าตัวทำนายด้านบุคลิกภาพและจิตใจอื่น ๆ จึงได้สร้างแบบสำรวจนิสัยและทัศนคติในการเรียนขึ้น (The Survey of Study Habits and Attitudes-SSHA) ไปทดลองใช้กับนักเรียนที่กำลังเรียนอยู่ในเกรด 12 ของโรงเรียนมัธยมออस्टินจำนวน 455 คน เป็นนักเรียนชาย 227 คน นักเรียนหญิง 228 คน แล้วนำคะแนนนิสัยในการเรียนและทัศนคติในการเรียนไปหาความสัมพันธ์สหสัมพันธ์ กับคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปลายปี ผลปรากฏว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนจากแบบสำรวจนิสัยในการเรียนและทัศนคติในการเรียน กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชายมีค่าเท่ากับ .48 และนักเรียนหญิงมีค่าเท่ากับ .51 และต่อมาได้นำแบบสำรวจนี้ไปศึกษาว่า นิสัยในการเรียนและทัศนคติในการเรียนขณะอยู่ในระดับมัธยมศึกษา กับเมื่อย้ายไปเรียนในมหาวิทยาลัย ว่าแตกต่างกันหรือไม่ โดยใช้กลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดิมที่เรียนต่อในมหาวิทยาลัย ผลการวิจัยปรากฏว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของคะแนนจากแบบสำรวจนิสัยในการเรียนและทัศนคติในการเรียน ของนักเรียนชายเท่ากับ .85 และนักเรียนหญิงเท่ากับ .80

มอริส (Moris 1961, cited by Brown and Holtzman 1967: 19) ได้ศึกษาถึงนิสัยและทัศนคติในการเรียนของนักเรียนเกรด 7 จำนวน 144 คน เกรด 8 จำนวน 130 คน และเกรด 9 จำนวน 99 คน ของโรงเรียนมัธยมในรัฐมิชิแกน โดยให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบสำรวจนิสัยและทัศนคติในการเรียนของบราวน์

และโซลซ์แมน ฟอรั่ม เอช นำคะแนนจากแบบสำรวจเปลี่ยนให้เป็นตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ 100 และให้ครูประจำชั้นประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ สังคมศึกษา คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ โดยให้คะแนนเป็นเกรด A, B, C, D หรือ E เปรียบเทียบตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ที่ได้จากแบบสำรวจกับการประเมินค่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยครูประจำชั้นจัดคะแนนเป็น 3 ระดับคือ A-B, C หรือ D-E ผลปรากฏว่า นักเรียนที่ครูประเมินว่าอยู่ในเกรด A-B ตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ของคะแนนจากแบบสำรวจจะสูงกว่านักเรียนที่ได้รับเกรด D-E นักเรียนร้อยละ 87 ของนักเรียนเกรด 7 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเกรด A-B จะได้คะแนนจากแบบสำรวจที่ตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ 25 ขึ้นไป ขณะที่นักเรียนที่อยู่ในระดับเกรด D-E เพียงร้อยละ 31 ที่ได้คะแนนจากแบบสำรวจในตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ 25 ขึ้นไป ผลของนักเรียนเกรด 8 และเกรด 9 ก็มีลักษณะคล้ายกับนักเรียนเกรด 7 ดังกล่าว

ไอเคน และดรีเกอร์ (Aiken and Dreger 1961 : 19-24, cited by Marjoribank 1976 : 653) พบว่า ทักษะคิดเป็นตัวแทนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์อย่างมีนัยสำคัญสำหรับนักเรียนหญิง แต่สำหรับนักเรียนชายพบว่า ทักษะคิดในการเรียนไม่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์อย่างมีนัยสำคัญ

ลินด์กรีน (Lindgren 1969 : 49-51) ให้ความเห็นว่า เหตุผลที่นักเรียนประสบผลสำเร็จในการเรียนนั้น ขึ้นอยู่กับการมีนิสัยในการเรียนที่ร้อยละ 33 ความสนใจในการเรียนร้อยละ 25 เขาวินิจฉัยร้อยละ 15 นอกนั้นขึ้นอยู่กับตัวประกอบอื่น ๆ ส่วนนักเรียนที่ไม่ประสบผลสำเร็จในการเรียนนั้น เนื่องจากมีนิสัยในการเรียนไม่ถึงร้อยละ 25 ขาดความสนใจในการเรียนร้อยละ 35 นอกนั้นขึ้นอยู่กับปัญหาส่วนตัว และตัวประกอบอื่น ๆ

คานและเคนนิส (Khan and Dennis 1969 : 951-954) ศึกษาโดยใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 240 ในปีเตอร์บอโร (Peterborough) รัฐออนตาริโอ (Ontario) ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างนิสัยและทัศนคติในการเรียน ความถนัด และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนเกรด 8 โดยใช้แบบสำรวจนิสัยและทัศนคติในการเรียน แบบทดสอบ Canadian Academic Aptitude Test-CAAT วัดความถนัดในการเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้จากเกรดเฉลี่ยปลายปี และ

คะแนนจากแบบสอบ DGAT ผลปรากฏว่า นิสัยในการเรียน หัตถ์คติในการเรียน และ ความถนัดทางการเรียน ต่างก็มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติ

โคเวล และเอ็นทวิสเทิล (Cowell and Entwistle 1971 : 85-89) ได้ศึกษาเกี่ยวกับบุคลิกภาพ นิสัยในการเรียน และหัตถ์คติในการเรียน กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนวิทยาลัยเทคนิคปีที่ 1 และปีที่ 2 จำนวน 117 คน โดยให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบสอบเชอาน์ปัญญา (AH 4 Group Test of General Intelligence) แบบสำรวจบุคลิกภาพไอซิงค์ (Eysenck Personality Inventory Form A) แบบสำรวจนิสัยและหัตถ์คติในการเรียน (Brown-Holtzman Survey of Study Habits and Attitudes) พบว่า นิสัยและหัตถ์คติในการเรียนเป็นตัวแปรหนึ่งที่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .32 และเมื่อแยกเป็นนิสัยในการเรียน และหัตถ์คติในการเรียน มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .29 ซึ่งทุกค่ามีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

มาจอร์แบงค์ (Marjoribank 1976 : 653-660) ได้ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างหัตถ์คติต่อโรงเรียน ระดับความสามารถทางสติปัญญา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชา ภาษาอังกฤษ ฝรั่งเศส ฟิสิกส์ และชีววิทยา กับโรงเรียนมัธยม 4 แห่งในอังกฤษ นักเรียนชาย 201 คน นักเรียนหญิง 195 คน ใช้แบบสอบวัดหัตถ์คติต่อโรงเรียน วัดความสามารถทางปัญญา และวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถาบันวิจัยการศึกษาพื้นฐานแห่งชาติของอังกฤษ (The National Foundation for Educational Research) ผลการวิจัยปรากฏว่า คะแนนจากแบบสอบหัตถ์คติ จะเพิ่มขึ้นตามระดับความสามารถทางปัญญา และมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เพิ่มขึ้น

จากการศึกษาของคอยโว (Koivo 1983 : 2624-A) เมื่อใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายใน Midwest จากประชากรจำนวน 625 คน โดยการแบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงร้อยละ 25 ของประชากร และนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำร้อยละ

25 ของประชากร ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 200 คน พบว่า นักเรียนในกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ มีนิสัยและทัศนคติในการเรียนแตกต่างกัน และนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีนิสัยและทัศนคติในการเรียนดีกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ และพบว่านักเรียนหญิงมีนิสัยและทัศนคติในการเรียนดีกว่านักเรียนชาย

งานวิจัยในประเทศไทย

นภาพร เมษรักขานิช (2515 : 66) ได้ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างนิสัยและทัศนคติในการเรียน กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนโรงเรียนรัฐบาลจำนวน 400 คน แยกเป็นแผนกวิทยาศาสตร์ชาย 100 คน หญิง 100 คน แผนกศิลป์ชาย 100 คน หญิง 100 คน โดยใช้แบบสำรวจนิสัยในการเรียนและทัศนคติในการเรียนของบราวน์และโฮลซ์แมน ฟอรั่ม เอช พบว่า นิสัยในการเรียนและทัศนคติในการเรียนมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยขนาด .614 และ .400 ตามลำดับ นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำ มีความแตกต่างในด้านนิสัยและทัศนคติในการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักเรียนชายและนักเรียนหญิง มีนิสัยและทัศนคติในการเรียนไม่แตกต่างกัน

สุเทพ บุตรกันหา (2517 : 57-58) ได้วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 จำนวน 203 คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2515 จำนวน 200 คน พบว่า เจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สุวิมล ว่องวานิช (2522 : 60) ศึกษาโดยใช้กลุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในกรุงเทพมหานคร พบว่า นิสัยและทัศนคติในการเรียนโดยส่วนรวมเป็นตัวแปรหนึ่งที่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับนิสัยและทัศนคติในการเรียนเท่ากับ .398 และเมื่อแยกนิสัยและทัศนคติในการเรียน

นอกจากนี้ พบว่ามีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเท่ากับ .381 และ .322 ตามลำดับ

จากรายงานการวิจัยดังกล่าว พอจะสรุปได้ว่า นิสัยในการเรียนและทัศนคติในการเรียน มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย